

ÚRAD NA OCHRANU OSOBNÝCH ÚDAJOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hraničná 12, 820 07 Bratislava 27

č.: 03991/2013-Op-2

Metodické usmernenie č. 2/2013 k základným pojmom – osoby pri spracúvaní osobných údajov

Podľa § 46 ods. 1 písm. m) zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky vydáva toto metodické usmernenie.

Úvod

Základné pojmy vo všeobecnosti vymedzujú zmysel a charakterizujú podstatu najčastejšie používaných termínov v zákonom regulovanej oblasti. Ochrana osobných údajov tomu nie je žiadnou výnimkou. Osoby, ktoré vystupujú v procese spracúvania osobných údajov majú svoje osobité postavenie a význam, ktorý presahuje hranice územia Slovenskej republiky, v dôsledku čoho tieto osoby nesú špecifické pomenovanie naprieč celým spektrom spoločenských vzťahov. V súvislosti s nadobudnutím účinnosti nového zákona úrad pokladá za potrebné poskytnúť výklad týchto pojmov pre ich efektívnejšie uplatňovanie v aplikačnej praxi.

1) Dotknutá osoba (§ 4 ods. 2 písm. a) zákona)

Dotknutou osobou je „každá fyzická osoba, ktorej sa osobné údaje týkajú.“

Dotknutou osobou môže byť iba fyzická osoba - jednotlivec. Ide o osobu, o ktorej sú osobné údaje spracúvané v informačnom systéme osobných údajov, s čím zákon spája aj právne následky v prípade neplnenia či nesprávneho plnenia povinností za účelom legitímnych a bezpečných zásahov do súkromia jednotlivcov.

Princípy základných ľudských práv a slobôd zakotvené v právne záväzných aktoch Európskej únie neobmedzujú právo dotknutej osoby len na ochranu osobných údajov, ak sú o nej spracúvané. Preto dotknutou osobou je aj osoba, ktorej sa osobné údaje týkajú, bez ohľadu na to, či sa o nej osobné údaje spracúvajú v informačnom systéme alebo nie.

Za dotknutú osobu sa nepovažuje právnická osoba ani fyzická osoba - podnikateľ.

2) Prevádzkovateľ (§ 4 ods. 2 písm. b) zákona)

Prevádzkovateľom je „každý, kto sám alebo spoločne s inými vymedzí účel spracúvania osobných údajov, určí podmienky ich spracúvania a spracúva osobné údaje vo vlastnom mene; ak účel, prípadne aj podmienky spracúvania osobných údajov ustanovuje

zákon, priamo vykonateľný právne záväzný akt Európskej únie, alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, prevádzkovateľom je ten, kto je na plnenie účelu spracúvania za prevádzkovateľa ustanovený alebo kto spĺňa zákonom, priamo vykonateľným právne záväzným aktom Európskej únie, alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná ustanovené podmienky. “

Prevádzkovateľom môže byť orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy, iný orgán verejnej moci alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Aby takáto osoba bola považovaná za prevádzkovateľa, musí spĺňať zákonom stanovené predpoklady, ktoré možno vymedziť z pozitívneho a negatívneho hľadiska.

Prevádzkovateľom je ten, kto

- sám alebo spoločne s inými vymedzí účel spracúvania osobných údajov (t.j. vopred stanovený zámer, ktorý sa viaže na určitú činnosť a výsledok, ktorý chce spracúvaním dosiahnuť),
- sám alebo spoločne s inými určí podmienky spracúvania (t.j. prostriedky a spôsoby, ktoré slúžia na dosiahnutie účelu, teda výsledku spracúvania),
- spracúva osobné údaje fyzických osôb, teda nie akékoľvek údaje alebo informácie o komkoľvek a čomkoľvek (napr. IČO podnikateľa, počet služobných áut niektorej firmy a pod. sa nepovažujú za osobné údaje fyzických osôb),
- spracúva osobné údaje vo vlastnom mene,
- spracúva osobné údaje systematicky (t.j. pravidelne, opakovane).

Prevádzkovateľom je aj ten, kto spĺňa podmienky ustanovené v zákone a aj ten, komu toto postavenie priamo vyplýva z osobitného zákona (napr. banka je prevádzkovateľom podľa zákona, ktorá splnila podmienky a zároveň jej postavenie priamo vyplýva z osobitného zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách), príp. z priamo vykonateľného právne záväzného aktu Európskej únie, alebo medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Prevádzkovateľom nie je ten, kto

- spracúva osobné údaje pre vlastnú potrebu v rámci osobných alebo domácich činností (napr. adresár, korešpondencia, fotoalbum),
- spracúva osobné údaje získané náhodne (t.j. bez predchádzajúceho určenia účelu, prostriedkov spracúvania, zámeru ich ďalšieho systematického spracúvania v informačnom systéme).

3) Zástupca prevádzkovateľa (§ 4 ods. 2 písm. c) zákona)

Zástupcom prevádzkovateľa je „každý, kto na území Slovenskej republiky zastupuje prevádzkovateľa so sídlom, organizačnou zložkou, prevádzkarňou alebo trvalým pobytom v tretej krajine.“

Zástupcom prevádzkovateľa je ten, kto na území Slovenskej republiky oprávnené koná v mene prevádzkovateľa, ktorý má sídlo, organizačnú zložku, prevádzkareň alebo trvalý pobyt v krajine, ktorá nie je členským štátom Európskej únie alebo zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore. Zástupca prevádzkovateľa má pri spracúvaní osobných údajov rovnaké práva, povinnosti a zodpovednosť ako prevádzkovateľ.

4) Sprostredkovateľ (§ 4 ods. 2 písm. d) zákona)

Sprostredkovateľom je „každý, kto spracúva osobné údaje v mene prevádzkovateľa, v rozsahu a za podmienok dojednaných s prevádzkovateľom v písomnej zmluve a v súlade so zákonom.“

Sprostredkovateľom môže byť orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy, iný orgán verejnej moci alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá nespracúva osobné údaje vo vlastnom mene, ale je poverená spracúvaním osobných údajov v mene prevádzkovateľa, a to na základe vzájomnej písomnej zmluvy (napr. obchodná spoločnosť na účel vedenia a výpočtu miezd svojich zamestnancov poverí spracúvaním ich osobných údajov inú externú fyzickú osobu – podnikateľa (účtovníčku/ekonómku) alebo účtovníčku firmu). Sprostredkovateľ, na rozdiel od prevádzkovateľa, si nemôže sám určovať účel a podmienky spracúvania, tie mu určí prevádzkovateľ v písomnej zmluve, a to pred začatím alebo najneskôr v deň začatia spracúvania osobných údajov. Za plnenie povinností, resp. spracúvanie osobných údajov sprostredkovateľ zodpovedá len v rozsahu zmluvy uzatvorenej s prevádzkovateľom.

5) Subdodávateľ (§ 8 ods. 5 zákona)

Subdodávateľom sa rozumie každá osoba, či už fyzická osoba alebo právnická osoba, spracúvajúca osobné údaje pre sprostredkovateľa, ide teda o akéhosi sprostredkovateľa pre sprostredkovateľa. Oprávnenie subdodávateľa na spracúvanie osobných údajov musí byť vopred stanovené písomnou zmluvou uzavretou medzi prevádzkovateľom a sprostredkovateľom, keďže spracúvanie sa uskutočňuje na zodpovednosť sprostredkovateľa, ale v mene prevádzkovateľa. Subdodávateľ má pri spracúvaní osobných údajov rovnaké postavenie ako sprostredkovateľ, teda aj rovnaké práva a povinnosti.

6) Oprávnená osoba (§ 4 ods. 2 písm. e) zákona)

Oprávnenou osobou je „každá fyzická osoba, ktorá prichádza do styku s osobnými údajmi v rámci svojho pracovného pomeru, štátnozamestnaneckého pomeru, služobného pomeru, členského vzťahu, na základe poverenia, zvolenia alebo vymenovania, alebo v rámci výkonu verejnej funkcie, a ktorá spracúva osobné údaje v rozsahu a spôsobom určeným v písomnom poučení.“

Oprávnenou osobou je len tá fyzická osoba, ktorá prichádza do kontaktu s osobnými údajmi u prevádzkovateľa v rámci plnenia svojich pracovných (služobných) povinností alebo obdobného vzťahu s prevádzkovateľom (založeného napr. na základe poverenia, vymenovania, zvolenia alebo v rámci výkonu verejnej funkcie), a ktorá vykonáva prevádzkovateľom určené spracovateľské operácie s osobnými údajmi (napr. recepčná v hoteli získava a eviduje osobné údaje hostí pri ubytovaní, tzn. spracúva osobné údaje dotknutých osôb v informačnom systéme prevádzkovateľa).

Fyzická osoba sa stáva oprávnenou osobou až dňom, kedy ju prevádzkovateľ poučí o jej právach, povinnostiach, rozsahu konkrétnych činností a operácií, ktoré môže s osobnými údajmi vykonávať (napr. komu a v akom rozsahu ich môže poskytovať alebo sprístupňovať, prípadne, že ich nesmie zverejňovať, a pod.). O poučení prevádzkovateľ vyhotovuje písomný

záznam, ktorý musí zodpovedať spracovateľským operáciám, ktoré konkrétna fyzická osoba s osobnými údajmi vykonáva s ohľadom na svoju pracovnú pozíciu, poverenie alebo funkciu (napr. mzdová účtovníčka vykonáva iné spracovateľské operácie s osobnými údajmi a pracuje s iným rozsahom osobných údajov ako napr. osoba na vrátnici).

7) Tretia strana (§ 4 ods. 2 písm. f) zákona)

Treťou stranou je „každý, kto nie je dotknutou osobou, prevádzkovateľom poskytujúcim osobné údaje, jeho zástupcom, sprostredkovateľom alebo oprávnenou osobou.“

Treťou stranou môže byť orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy, iný orgán verejnej moci alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorej prevádzkovateľ poskytuje osobné údaje a ktorá tieto osobné údaje ďalej spracúva ako prevádzkovateľ vo svojom informačnom systéme (napr. zamestnávateľ ako prevádzkovateľ poskytne osobné údaje o svojich zamestnancoch Sociálnej poisťovni (tzv. odvody), ktorá ich ďalej spracúva vo svojom informačnom systéme na daný účel).

8) Prijemca (§ 4 ods. 2 písm. g) zákona)

Prijemcom je „každý, komu sú osobné údaje poskytnuté alebo sprístupnené, pričom prijemcom môže byť aj tretia strana; prevádzkovateľ, ktorý spracúva osobné údaje na základe § 3 ods. 1 písm. g), a úrad, ktorý plní úlohy ustanovené týmto zákonom, sa nepovažujú za príjemcu.“

Prijemcom môže byť orgán štátnej správy, orgán územnej samosprávy, iný orgán verejnej moci alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorej sú osobné údaje poskytnuté (to znamená, že ich môže ďalej spracúvať ako napr. Sociálna poisťovňa, daňový úrad) alebo sprístupnené (to znamená, že je mu umožnený prístup k osobným údajom ako napr. nahliadnutie účastníka konania do súdneho spisu, ktorý ich ďalej nebude spracúvať).

Prijemcom nemôže byť Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ, ktorý spracúva osobné údaje za účelom výkonu kontroly, dohľadu alebo dozoru podľa osobitného zákona (napr. Slovenská obchodná inšpekcia, inšpektorát práce).

V Bratislave, dňa 1. júla 2013

JUDr. Zuzana Valková v. r.
riaditeľka odboru právnych služieb
a medzinárodných vzťahov